

Dobová marxistická kritika mnohdy vytýkala Antonínu Křížovi jeho křesťanské východisko, dnes naopak oceňujeme píli a soustavou práci tohoto skromného člověka, který českému čtenáři poskytl moderní překlady nejvýznamnějších Aristotelových spisů. Stalo se tak v generaci jen o něco mladší, než byla ta, k níž patřil jeho starší vrstevník František Novotný, profesor klasické filologie Masarykovy univerzity, Křížův učitel a největší český překladatel Platóna. K jeho překladatelskému dílu, zahrnujícímu celého Platóna, připojil dr. Antonín Kříž i česká přetlumočení Platónova žáka Aristotela.

A. BARTONĚK

(za vydatného přispění překladatelova syna, J. Kříže)

Prof. JUDr. František Poláček

V červnu letošního roku uplyne 110 let od narození profesora Právnické fakulty MU JUDr. Františka Poláčka. Narodil se v Rokycanech 26. června 1895, kde také strávil své dětství. Vlivem svých rodičů začal studovat na akademickém gymnáziu v Praze, které úspěšně zakončil 8. 7. 1913. Gymnázium mu dalo dostatečnou přípravu na to, aby mohl pokračovat ve svém vzdělávání na Právnické fakultě Univerzity Karlovy v Praze. V tomto počínání se mu opět dařilo výborně a dne 21. 4. 1915 složil historicko-právní zkoušku státní a posléze 3. 7. 1917 judičiální státní zkoušku. Na Právnické fakultě se zaměřil především na oblast práva občanského, obchodního a směnečného. Státovědní státní zkouškou své studium na této fakultě završil s výsledkem dobrým a vzápětí byl 14. 2. 1918 prohlášen doktorem práv.

Svou kariéru započal u Vrchního zemského soudu v Praze, kde vykonával soudní praxi podle § 2 písm. a) advokátního řádu od 12. 1. 1918. Soudcovskou zkoušku s velmi dobrým úspěchem složil dne 2. 3. 1920. Od dubna téhož roku působil jako soudce u Okresního soudu v Děčíně. Do této funkce byl jmenován výnosem ministerstva

spravedlnosti č. 11356/20 ze dne 22. 4. 1920. Jeho kariéra se dále vyvíjela jmenováním do funkce okresního soudce téhož soudu v roce 1925.

Jeho přeložení ke Krajskému soudu trestnímu v Praze v roce 1931 předurčilo další kariéru zaměřenou na problematiku trestního práva – působil zde jako soudní rada. V těchto letech se oženil a vychovával syna Přemysla. Oblasti trestního práva zůstal věrný i u Nejvyššího soudu v Brně, k němuž byl přidělen v roce 1935. V souvislosti se svou činností soudce vypracoval publikaci *Důvody zmatečnosti v trestním řízení*, která vyšla v roce 1935. Od roku 1937 působil u Nejvyššího soudu jako vrchní soudní rada a jeho sudím se stal 1. 5. 1940. Prof. Poláček, jehož domovskou příslušností bylo Brno, bydlel do roku 1935 v Praze, po přidělení k Nejvyššímu soudu se přestěhoval do Brna. Senátním prezidentem Nejvyššího soudu byl jmenován dne 13. 12. 1948. Během působení u Nejvyššího soudu vydal několik publikací: *Materialismus a právní věda* (1947) a *Československé trestní zákony platné v zemích České a Moravskoslezské* (1946). V roce 1948 posílil učitelský sbor na Právnické fakultě Masarykovy Univerzity, kde byl 14. 6. 1949 habilitován profesorem pro obor práva a řízení trestního. V rámci kolektivní publikační činnosti spolupracoval na knize *Úkoly trestního zákonodárství a soudnictví* (1950).

Dne 3. 11. 1949 mu byl udělen titul *venia docendi* na Právnické fakultě MU pro obor práva a řízení trestního. Tématem jeho habilitačního spisu byla problematika opravných prostředků v řízení před trestními soudy. Práce *Zmateční stížnost* byla doplněna studií *Odvolání v trestních věcech*. Zabýval se v nich problémem opravných prostředků v řízení před trestními soudy. Na analýzu a řešení těchto problémů aplikoval tehdejší teorii a filozofii práva. Ve své práci často využíval různých schémat a formulek, což mu bylo některými právníky vytýkáno. Zabýval se ve své době problémem živým a ač stručně, přece jen výstižně osvětlil problém odvolání v trestních věcech. Tato práce, přestože zákon č. 319/1948 zavedl jednotný opravný prostředek – odvolání, měla jistě svůj význam pro právníky v té době

„praktikující“, neboť se autor opíral jak o judikaturu, tak o svou dlouholetou soudní praxi. Tato habilitační práce byla zveřejněna v nakladatelství Orbis, Praha v roce 1948.

Dne 19. 11. 1949 byla reformní komisí PrF MU podána žádost, aby byl docent Poláček co nejrychleji navržen na jmenování řádným profesorem na této univerzitě. Komise se obávala, že díky jeho služební povinnosti u Nejvyššího soudu bude přeložen do Prahy, a tak by byl jako vědecká pedagogická síla pro Brno ztracen. Po roce 1950, kdy byla PrF MU zrušena, byl Poláček pověřen vedením katedry trestního práva v Bratislavě. I na slovenské půdě působil v oblasti práva trestního a v roce 1957 byla vydána SAV v Bratislavě jeho monografie *Skutková podstata trestného činu podľa československého trestného práva*. Na katedře trestního práva v Bratislavě zůstal až do své smrti v roce 1957.

E. ŽATECKÁ

K nedožitým osmdesátinám prof. Lili Monatové

Profesorka PhDr. Lili Monatová, DrSc., by se v létě letošního roku dožila osmdesáti let. Tento fakt je pro mě, jako její bývalou studentku, impulzem k tomu, abych se pokusila o malou rekapitulaci jejího dlouholetého působení na katedře pedagogiky Filozofické fakulty Masarykovy univerzity.

Profesorka Monatová celý svůj studijní a pracovní život, od roku 1953 až do roku 1990, což znamená celkem třicet sedm let, spojila s Filozofickou fakultou. Na této fakultě vystudovala obory čeština, ruština, pedagogika a psychologie a začala zde působit jako asistentka na katedře psychologie a pedagogiky. Stála také u založení samostatné katedry pedagogiky v roce 1963. Po celá další léta, až do roku 1990, kdy odešla do důchodu, se podílela na utváření jejího pedagogického i vědeckého profilu. Sama přednášela především metodologii pedagogiky, speciální pedagogiku, předškolní pedagogiku a pedagogickou psychologii. Profesorka Monatová propojovala pedago-

gickou práci se svými vědeckými a výzkumnými zájmy. Témata, která přednášela, s oblibou opírala o empirická data, povětšinou z vlastních, ale i z jiných výzkumů, což v té době vůbec nebylo obvyklé. Díky tomu její přednášky patřily k těm nejzajímavějším. Její působení jako vysokoškolské učitelky znamenalo pro její studenty dobrou školu ze základů vědecké práce: preciznost, argumentaci, jasnost tématu a přesvědčivost výsledného sdělení.

Šíře odborných zájmů profesorky Monatové byla značná, a lze ji rozdělit do tří okruhů.

Od padesátých let věnovala intenzivní pozornost teorii rozumové výchovy, a to zejména se zaměřením na předškolní a mladší školní věk. Sem patří například její myšlenky o podpoře dětí se specifickými vývojovými poruchami učení a o jejich včasné diagnostice ještě před vstupem dítěte do školy. Na tématu rozumové výchovy získala doktorát, kandidaturu i docenturu. Na základě obhajoby monografie *Otázky rozumové výchovy* dosáhla v roce 1984 hodnosti doktorky pedagogických věd.

Druhým okruhem jejího zájmu byla předškolní pedagogika. Profesorka Monatová obohatila teorii předškolní výchovy rozpracováním některých obecných problémů i speciálních otázek výchovy – *Problémy předškolní pedagogiky*, 1973; *Kapitoly z předškolní pedagogiky*, 1980; *Předškolní výchova*, 1984 a další. Patřilo mezi ně také téma pedagogické diagnostiky v předškolním věku – *Teoretické otázky pedagogické diagnostiky*, 1987; série článků v *Pedagogické výchově*, 1992/93. Díky svým psychologickým znalostem se mohla zaměřit i na zkoumání procesu osvojování pojmů u dětí a na využití jeho zákonitostí v pedagogické práci mateřské školy – *Jak dítě poznává svět*, 1963. Do tohoto okruhu spadají také mnohé popularizační články, odborné statě a studie v časopisech a sbornících.

Od roku 1970 byla profesorka Monatová po celých dvacet let předsedkyní Českého národního sdružení Světové organizace pro předškolní výchovu (OMEPE). V této pozici organizovala akce na podporu dalšího odborného rozvoje lidí působících v oblasti předškolní výchovy; pravidelně konaná symposia